

Előfizetési feltételek:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

A lap kiadóhatalma **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hogy az előzetesek küldendő és a lap szellemi részét illető közlemények ezimendők.

MAGYAR VIDÉK.

Hirdetések

négyszet centiméternyi ter szerinti számitatnak. — Egyszerű beiktatás ára minden négyzet centiméterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek. **Nyílt tér** petisoronként 10 krajczár számitatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

Amit a munkásnak szántak.

„Isten, ój meg barátimtól, ellenségeim-mel magam is végezek”. — Körülbelül így hangzik egy paradoxnak látszó, de fölülte igaz és szilárd alappal bíró közmondás.

Nagyon sajnós, nagyon szomorú dolog, hogy ezen közmondásnak igazat kell adnunk: hogy az Orestes és Pilades szent viszonya mai nap annyira súlyosodt, annyira megszenteltelennítették, hogy barátainktól jobban kell tartanunk, mint legdühösebb ellenségeinktől.

Önzés, hasonlajhosszat, még nem tudom még miféle indokok hozzák közelebb az embereket egymással, és csak ritkán akadunk kivételre, amikor a barátság, a társadalmi érintkezés tiszta és szeplőtelen, igaz és tartós.

Igy vagyunk azokkal az ugynevezett népbáratokkal és népboldogítókkal is. Hányan vannak közöttük, kik kezüket bátran szívükre tehetnék, emondhatják: Önzetlen vagyok, ninesenek mellékezőlaim, amit el akarok érni, amin egyesgyedül fáradozom, az a nép boldogsága.

Bizony nagyon kevesen!

Az egoizmus az újabb időkben nagy bírodalmat hódított meg magának: már ott is honol, hol legkevésbé sejtjenők. És az a kevés jó és nemes, ami tiszta szívűből ered, a minék nem forrása a piszkos önzés. — az a kevés jó is igen sokszor egyazon forrásból eredt — és eredmények tekintetik, mint az, amit mások tesznek, s ami nyilvánosan is magán hordja a tisztáltnak szándék bélyegét: — vagy pedig — ami még gyalázatosabb — éppen ellenkezőnek ítélték: a jó gonoszának, a nemes a ljasnak.

De hagyjuk ezt. Nem lehet szándékomból jötti prédikációt írni, noha megvallom, volna

miről, még ha annak a nemes emberbarátnak még nevét sem emliteném, kinek szenvedései évfordulóját most éljük, s ki oly kegyetlen halállal mult ki e világból.

Más emberbarátokról kell ezúttal megemlékezni, azokról és olyanokról, kikről a szentírás azt mondja, hogy óvakodjunk tőlük, mert hogy ők farkasok báránybőrökben.

Előttem fekszik az 1880-ra írt, Budapestre a „Kronika” által kiadott „Magyar munka és a párt”. Egy nő által lettem e kalendáriomra, mint olyanra figyelmeztetve, melyről föl nem foghatjuk, hogy hogyan térhet, hogyan engedheti meg a hatóság annak kiadását?

Igaz, hogy a magyar sajtó nagy szabadságnak örvend, de az is igaz, hogy a sajtótörvény szigorúan tiltja az oly nyomtatványok kiadását és terjesztését, melyek a fenálló rend veszélyeztetik, s melyek törvény és vallás ellen lázítanak, vagy azokról becsúrlóleg, megvetően nyilatkoznak. S ez így helyesen van. Valaminek kell lenni, ami a népek imponáljon, ami annak tetteinek irányadója. Kell, hogy törvény és vallás legyen.

Sokan azon török fejéket, hogy hát honnan van az, hogy különösen a mi munkásosztályunknál megvan az az ellenszenv minden fenálló rend és intézmény iránt, — s honnan az, hogy templomok és papok daczára a valálatalanság olyannyira elharapózik? Sok esetben az iskolának kell ezért a főbűnk szerepét ellálatnia, mint olyan intézetnek, mely különös az újabb korban a szabad tudományos buvárlást hirdeti és megengedi, s az Istenségről nem azon tanokat hirdeti, melyeket a sz. iratokkal össze lehetne egyeztetni.

Szegény iskola! Szegény tanítók! Nektek sok igazságtalanságot kell szenvednetek. Titeket tesznek felelőssé azokért, amik mások rosszakaratainak termékei.

De most már lássuk az előttem fekvő kalendáriom tartalmát. Első czikk: „Az állam felbomlás első stádiuma.” Ebben ily mondásokkal találkozunk: „A történelem nem mutat fel arra példát, hogy egy státus természetes halállal mult volna ki.” „Ausztria-Magyarország két halálos nyavalyának simlik.” — Második czikk: „A forradalmak történetéhez.” — „Azon perczől kezdve, amelyben az emberek társadalmakat kezdtek alakítani, mindig voltak forradalmak.” — „Minden államfőnk, Mózes, Likurg, Solon, Plató stb. forradalmárok voltak.” — Idézetnek Schiller fieskjából Verrina szavai: „Az első király gyilkos volt, ki azért választotta a bírbót, hogy a verőfölköt azon ne lehessen észrevenni.” — Egy kis epigrammát is hoznaptárunk Csorba Géza tollából „Munka és besélés” czim alatt:

Munkahányt panaszol éhezve a proletárság!

Míg munkátlannal döszöl a főri rend! —

Ámde maholnap e „bölcs rend” pusztul. Minde-nikünknek

Munka adand kenyeret; — hirt, nevet a — becsület

No, ezen munkájáért Csorba urnak nem jár ki a kenyér és hár semmi része! — Egy másik czikk e czimét viseli: „A vallás” dr. Böhner Lajos (Az ember állása a természetben” czimű művéből).

Ki az a dr. Böhner Lajos?

Ezt az a munkás, kinek e kalendáriom szánya, bizonyosan nem tudja, mert nem tudhatja. Ó nem ért rá a Darwinismus tanait tanulmányozni, az „Anyag és erő” fölött elmélkedni, a realistákat ezafelő művekben buvárlkodni, mert öneki a kalapácsot, a tűt, az árt stb. kellett kezelni. És ő talán azt hiszi, hogy amit az olyan doktor kinyomatott, annak igaznak kell lennie. Az az úri ember pedig, aki azt a czikket „A vallás”-ról a kalendáriomban bele-

TÁRCZA.

Kit igazán szerettem.

Közl: G. Gy.

Láttam „öt.” Azt mondják szép, valóban úgy van. Termete oly sugár, mint a felhőten égő alatt diszáló palma. Kibontott ében firtjei, korall-ajkái, az a gyémánt fogor, az égi tekintet tiszta szemében, szelmelet líhegő keble, selyemláng kis kezei, mind, mind, mely égi tündérlányról elrablott kiesel, melyek elbájolnak, lobolineselnek.

És én mégis érzékellen vagyok emyi bájjal szemben. Oh! a esalódás keserű tanítója volt e szívnek. A legszentebb szépség, a legédesebb mosoly elveszti élet szívem hideg jégpáncélján. Lehet, hogy elő megégyeser a szerelm nyara, mely lánghevével feloldja a szív hideg burkait s a szépség lehe egy pillanban lobogó tűzárrá éleszti érzelmimet.

A temetőben találkoztam vele. Én nagyon szeretek a temetőben lenni, ott oly esendes minden s a holtak e nyugalmas hazája élénk ellentét képez a küzdteles léttel. Memmi reményűs élet, mily sok reményeltet boldogság nyugszik e hideg hantok alá temetve. — De ez végtünk. — Egy szomorú fű gyaszosan bímátos árnyában állt és olvasott. Közélebe érve, köszöntém őt s ő nyájasan viszonoz. Meg nem állhattam, hogy ne szóljak hozzá: — én a temetőben igen bizalmas vagyok, mert e közös lakásban mindenkit testvéremek tartok: „Bá-

jos kisasszony! Kegyed szereti e nóma hantok társaságát?”

„Keddyemmel megogyez s én szívesen időzöm itt” — felelt, föl sem tekintve könyvéből.

„Gyakran szokta fölkeresni e helyet?”

„A lehető legtöbbször.”

Tovább nem mertem háborgatni, köszöntém őt s folytattam utamat. Másnap, harmad-, negyedik nap s így tovább naponként találkoztam szememmel s mindig tudtam valamit kérdeni, mire ő szívesen válaszolt s én azt vettem észre, hogy jól esik legemnek e rövid párbeszéd. Egy napon mezői virágokból kötött kis eszokor hevert ölében, midőn találkoztunk. Úgy óhajtottam birni e eszokort s elkértem tőle. — „Ha önök tetizik” — mondá — „én szívesen megajándékozom vele.” — S ezzel átadá a eszokrot. Én megcsókoltam kezét s a virágot keblembere rejtém. Miért volt előttem becses e virág? Hiszen ezer meg ezer hasonló díszelgett körülöttem. Csak le kellett hajolnom e szakasztanom! De ezt ő ajándékozta, az ő kedves kezei kötötték bokrátaiba. Hiába, be kellett vallani magam előtt, hogy e virágnak, de inkább ajándékozójának szépsége az előbbiknél édesebb érzést gerjesztett meghidegült szívemben.

Következő nap nem találtam ott s ezentul soha sem jött többé. Talán megértette érzelmeimet?! Épen átellenben laktunk egymással, ablakaink egymásra néztek. Órahosszat állt ablaknál ő s órahosszat álltem ablakomnál én. Kis kezei üntudatlanul, gépiesen működtek, azonban gondolatainak himes szárnyu pillangói az édes ábrándok honában

röpködtek. Olykor szeméi ablakomra tévedtek. Mi volt e pillantásban? Számalom vagy szerelem? Mind-egy, bármi, de én érzem, hogy bűnös hatást gyakorol rám e tekintet. S én, ki előbb érzékellen valék, kezembe hajtám fejemet, fájón-édes érzés reszketett át idegemben.

Egy este társaságban voltunk. Hosszasan társalagomat vele s mily boldognak érzém magam. Az éj már kissé előre haladt. Ó megengedé, hogy hazakísérjem. A hold nyájasan világított alá, minden nesztelen volt, csak szívem hangos dobogása zavarta az éji esendét. Egy patak elő értünk, én feléletem őt, hogy átvigym a vízen. Fejét vállamra hajtá, forró lehelete arcomot érinté, szíve szívem fölött dobogott, s én lázas elragadtatással eszóltam meg őt.

Ah! e pillant felért ezer menyországgal. Átérve a tulpartra, letettem őt.

Miért nem tartott ezen út örökké? Ily terhet örömsé viselnék el. Sors! ily terhet még rém. Föllazadt érzelmeimél elkapatva, lábaihoz borultam s mondom: „Angyal! én téged szeretlek! Igen, szeretlek, ifju szerelmem lánghevével. Ha csak egy szikrája van szivedben az érzelmenek, én boldog vagyok; kedvesem, szeretsz-e?” . . . Ó hallgatott mint az éj, mely körülbegett bennünket s e hallgatás emészto ferge lett szívemnek.

Rószalugas volt kertjük egy félreeső szegletében, telve balzsamos illattal; a közeli bokron fülemlé csattogtatta dalát s mi a lugasban lütköz szerelmelet szomjuhözta. De szíveink nem érték meg egymást. Csupa szeszély az egész leány, egyik pil-

eszenved, az az ury ember nem tudja, hogy bölesleti ezikk eloyasása nem tartozhatik az on emberre, kinek nincs módjában a dologról mások véleményét is meghallgathatni, vagy elolvashatni. No de azt sem gondolta meg, hogy lelkiismeretlenül eszelezkik, amidőn egy — fiz vagy sok embert attól foszt meg, ami eldigg csak boldogságukat mozdította elő.

Man merkt die Absicht, und wird verstimmt. Annak az ury embernek az a ezéja, hogy — no de lássuk magát a ezikket. Így kezdődik: „A vallás éppogy a tudatlanság szülöttje, mint a bűn és a büntet. Minél kevessebbet tud az ember a történelem-, természet-, böleszetről stb., annál inkább érezi magát inditattva ismeretlen, természet- és emberfoglotti hatásoknak hitelt adni, a természet- és az emberi élet körül minden előtte felferülő talányos jelenséget e hatásnak tulajdonítani. Minél vallásosabb tehát az ember, annál kevésbé éri magában a művelődés és ismeret szükségét; a régi héberék azért nem voltak képesek maguk közt a tudományt és művészetet oly mérvben kifejleszteni, mint ezt a szabadabban gondolkodó görögök tehették, mivel mindazt istenikre, Jehovára bízák, ki mindent helyreállított.

A legdurvább, vagy a természet törvényeinek hiányos vagy teljesen hiányzó ismeretéből eredő babonával kezdődnek a nemzedékek és fokozatosan emelkednek azon tudomány magasztára, amely a jövőre nézve hivatva van a vallás minden nemét helyreállítani és feleslegessé tenni stb.”

Ezt nem folytatom; legyen ebből e kis mutatvánnyal is elég.

További ezikkék ezimeit: „Egy kivéget zett nihilista (Osinsky Valerian) utolsó levele”. — „Miként kívánják a szocialisták az állam-formát átalakítani?” — „Miseria plebs contribuens” (Petőfi S. költeménye) stb.

Ha csak e ezimeket összegezük, azt találjuk, hogy a munkások ama napirtársainak barátai tulajdonképen az ő legnagyobb ellenségeik.

Farkasok, akik bárányhőben járnak köztök.

Óvakodjanak tőlük!

És Büchelert se tekintsek a további boldogság apostolának!

A hatóságától pedig méltán kívánjuk, hogy a sajtószerződés ezen kinövéseit irts, puszítsa, ahol éri.

Rend, törvény és vallás nélkül nincs társadalom, nincs semmi.

Rend, törvény és vallás nélkül nincs társadalom.

Azok nélkül minden, ami van, egy borzasztó „Nihil”.

Se „Nihil”-ben elvész a fő ur is, meg a munkás is.

E „Nihil” mindnyájunk ellensége, — miért is a társadalom kötelessége e fonyegató szárnyt megsemmisíteni, még mielőtt megszületett.

A vidék.

Pápa, 1880. febr. 17. (Pápa város közgyűlése február 15-én, Vidéki szemle.) Voita József polgármester jelentést tesz, vasuti építésünk ügyének jelen állapotáról, mit a közgyűlés élénken helyeselve tudomásul vett. Ezután Löwenstein Adolt képviselő interpellált alakjában indítványozza, hogy az adók igazgatásán kivételes által tulságosan sújtott polgárság érdekeit a közgyűlés sajtójának tekintven folyamodványilag kérelmesköl fel a miniszterium, miszerint a közgyűlés által ajánlatba hozott egyének közül — kik városunk viszonyával teljesen ismerősek — nevezze kibizálni férfait. Ezen indítványt illetőleg utalmk legközelebb megjelenő vezeterek könkre, melyben ezen akut jellegtű úgy felelti meztelenül elmondjuk: itt csak azt jegyezzük meg, hogy Löwenstein ur indítványát dr. Klein Már képviselő ur meleg hangon támogatata, hivatkozva a főváros numcipiumára részéről ugyan ez ügyben hozott határozatára a miniszterium csakugyan eleget is tett. Dr. Klein Már képviselő annak meleg és a tárgyhoz szőle szavai elosztattak az itt is, ott is felmerült kételyek és ellenvélemények s ezután L. ur indítványa értelmében nyolcz kibizalni férfit lett kijelölve. Ezután olvastattott Pápa városának az áru-ügy vezetése vonatkozó statutuma mi Horváth Lajos képviselő indítványa értelmében amnyiban lett változtatva, amnyiben, az el nem helyezhető áruapének, évenként a közgyűlés határozata értelmében, fognak azon helybeli pénzintézetben elhelyeztetni, amely a közgyűlés részéről öhajtatni fog. Sajnálattal tapasztaltuk jelen statutum felolvasásánál, azon hátrányt mit egy fontos ügynek egyszerű meghallgatás utáni enbök elfogadása okozhat. Ugyanis egy statutum elfogadása oly következményekkel járhat, a miket első pillanában bajos észrevenni s evelőbb kívánatos volna az ügynek beható tanulmányozása az egyes képviselők részéről, hogy kiké esetleges nézetét, elvonését vagy jól megfontolt indítványát, kellőleg formulazsa megtehesse s ezért talán nem volna káros, ha ilyen műveletek előbb kinyomtatva, a bizottsági tagok között kiosztatának. Vegre a polgármester ur indítványára ez évben corvins-utca helyett a szel-utca fog somlai kövekk — ott hol szükséges — kirakadni.

Gróf Zichy Jenő a „Székesfehérvár és Vidék” 13-ik számában, az új vasutvonal” ezimű ezikkben kijelji — a tervezett pees-budapesti vasút feletti nézetét, mely jeles ezikkből, a tapolezabohai „szakszasit” tervezőinek a következő sorokat hozzuk ajánlatba:

„Sok oldalról azon öhajítás és reménynek

adatolt kifejezés, hogy ezen tervezett vonal Simon-törvénnyel Káloz, Soponyának, Székesfehérvárra vezetéseket, de ezáltal egy hosszabb kerülővel érünk Budapestet, függetlenül maradának a déli vaspályaviragsulatól, és végre nem feladatunk a világherkeskedmennt Fehérvárnak directe legközelebb vonalon Bécsbe köveztetni, a mikor alkalom nyílik azt az ország fővárosának megszerezni.”

„A Fehérvári Híradó” „Elvész a tudomány nélkül való nép” ezimű ezikkorozat elsőjében, kiemeli, hogy középünk szellemi tekintetben most is ott áll, ahol hajdan állott s egy első naptárból s talán néhány ponyvairódmál főreműből áll a könyvtára. Ezután kimondja, hogy az irodalom iránti közöny az ury rendnél (!) is tapasztalható s el lehet számlálni azon házakat (t. i. Székesfehérvárt), amelyek könyvtárral cseskednek? folytatódjon jelen helyesen mondja: „Látható, hogy mily messze állunk e tekintetben a mivel külföldtől, különösen Amerikától. Ott a külön államokban meglelően összesen több mint kétezer hírlap. Az amerikai ember, még a gyármunkás is valami beestelenítőt látva abban magára nézve, hogy többel magával hordasson egy lapot, Alig van család, mely leg-alább egy lapot ne tartana, a gazdagok pedig átt, hatot, mert az amerikai mint számító nép, érdeklődik hazája s vidéke viszonya s állapotai iránt, míg a mi népünk, mint a esiga, meghuzza magát hazában s legkevessebb sem törődik azzal, a mi körül történik. Ez letárgja, ez bizonyos néme a halálnak, mely inkább hátrátaszit, mint előre viszi.”

„Az irodalom nem azért van, hogy abból egyes-irő meggazdagodjék s azután kényelmesen léggazza a lábát. Az irodalom gazdag forrás, melyből ezren meg ezren élnek. A papírmunkok, a nyomdák, a könyvtárak, könyvkereskedők, hírlapok hány munkáskezet foglalkoztatnak; hány munkászerető embernek adnak tisztességes kenyeret? A ki e szerint az irodalmat pártolja, az különböző esatomnak emberfarsait tesz job, míg saját szívét formálja, belkét nemesíti, érzését finomítja s ismereti tárházát gazdagítja.” Ezután ezikkét következő szavakkal végezi:

„Nyíltan kimondom, én az irodalompartólást illetőleg 1860-tól fogva hátracsézt észleltem, hogyan és miképen az következő ezikkben fogom elmondani.”

A végszavakra megjegyezzük, hogy az határozatlan téves, mert nemzeti irodalmunk 1860 óta minden tekintetben óriási haladást tüntet elő, mivel tanuskodik az 1880. év elején megjelenő 368 magyar lap, aztán a tudomány minden ágára kiterjedő számtalan szakmunka, nem is szőva a legmelegebb pártolásra méltán következtethető — nagy díszes művek (Petőfi stb.) temérék ifjúsági iratok, melyek vállalatok szép prosperálása. Biztos forrásból állítjuk azonban, hogy az irodalom egy néme, a 60-as évekhez képest csakugyan hanyatlott, még pedig hatvan századokkal, az elöbbiti kelendőséghez mérve, tönyleg esökkent s efelett csak írhelhetünk, a mivel a fogyatkozásban lévő irodalmi termék a „ponyvairódmal”!

Az idő jele gyanánt kell a „Keeskenet” 6-ik számában közözzett vezérezikket tekinteni, melyben a keeskeneti jogakadémia beszüntetése, még pedig anyagidok kökölő fogva, minthogy sem a ref. hitközség, sem pedig a város a szükséges segélynyújtás hely-

lanban majd elég szerelmétől s engem a hetedik ég bájárása ölel, a másik pillanatban fitymálja érzelmemeit, kinevet s én a pokol legmélyebb örvényében érzem magam fetregnéni.

Hyen a mi szerelmünk.

„Kegyed nem szeret, nem szerethet engem” — mondom. — „A szent, igaz, tiszta és hű szerelem nem időszaki, nem helyhez és körülményekhez kötött, hanem tartósan egyenlő és magasztos. Miért tanított újra ismerni a szerelmet, miért gyújtá föl szívem alvó érzelmét, ha most az érte lüngölő kebel epedésből jätöket üz? Ha tudná, mennyit szenvedtem kegyedért! Mig kegyed egy boldog menyországrol álmodozott, én ablaka alatt viraszték s a szél irtóztos dühvel verte arcomba a havas esőt, de ez nem hűthette le forró szeremet, ha tudná... de hiszen jól tudja, hogy imádom s mégis megveti érzelmemeit. Adjon viszonzszerelmet e szívnek és felistánie tehet, de ha megvonzja tölem szerelmét, a leggonoszabb leszek, istentől s emberektől megvetve, megutálva, míg végre egy golyó vet véget életemnek... Mivel vigasztal? Szőljön?” — „Jó lesz biz az — szőlt ő nevetve — csak löje agyon magát, legalább temetéséhez fölvehetem fekete új ruhámat, melyet most varok. Minden haragot meghuzatok, hogy azok is tolmácsolják fájdalmamat.

A nőknek.

— Aphorizmus? —

Az anyai szeretet nem hallgat okokra: avval nem vitázható.

Az alvó gyermek öbredése olyan, mint a virágyulias; mintha csak illatot lehelne áde lelke.

Amit a madár dalol, ugyanazt gagyogja a gyermek. Hymnus egyik is, másik is. Határozatlan, szakadozott, de mely értelmű hymnus.

Keresd minden dolog okát s talán meg is találod. De ne kutasd a szereltem okát, mert nem találod meg soha. Szeretünk, mert szeretünk.

Hogy két léleknek összeolvadása létrejöhessen, szükséges, hogy nemcsak eszmeik, érzelmek s műveltségi fokuk, hanem véreik, életök, koruk s szenvedélyeik is egyetlen lümban egyesüljenek.

A szenvedélyek hasonlítanak azon üstökösököz, melyek pályáját egy csillagöz sem számíthatja ki. Ki sem tudja, honnét jönnek, sem, hogy hova tűnnek el. A szenvedélyek nem emelked fel, nem vezetnek, nem kalauzolnak, hanem elragadnak.

Mesterségesen felköltöni akarni szenvedélyt, amnyí volna, mint vegyészí lombikban létrehozni akarni élő lényt, mely csak az anyatermészet méhében fogamozhatók meg.

A szenvedés csak úgy emel fel, ha valami nagy, fenséges eszméért s némi hibáink- s bűneinkért szenvedünk.

Valamint munka által tökéleysülünk, kétség által jutunk tudományhoz: úgy fájdalom által emelkedünk Istenhez.

A természet és a lélek viharai közt azon különbség van, hogy az égbolton dúló viharek mulók, míg a szív viharai örökké tartanak; a természet viharai megtisztítják a légkört, helyreállítják a légáramlatok egyensúlyát, az erkölcsi viharek pedig ronbolnak, ölnök.

A vallás a nő életének káltészete, de öly káltészete, mely második lelket teremt lelkében. E lélek a vallási ihlet szárnyain a végtelenségbe emelkedik. Kiváló érzékenysége, gyengédsége a valást, dogmái hitet s erkölcsi élelet a szeretet kiapadhatlan forrásává teszi.

A szerelem bölesekké teszi az együgyűeket is.

*) B. Eötvös J., Castelar E., Hugo V., Laboulaye E., b. Jozka M. és Szemere B. műveiből.

zetben ez idő szerint nem lévén — a jogakadémia beszüntetését javasolva czikkirő. Nézetünk szerint egy tantáztét felállításának szükségös volta felett nem egyedül merő a p é n z, mert azon összeg, mit e révén kiadunk, jóval kárpótolva van — a tantáztét egyedüli haszna által — a nyújtott szellemi haszon által. Ide vonatkozzal a „K e s s e m é t” ezeket írja:

„Káros nem lenne, mert a mai állapot szerint az egyháznak 5000 frtja, a város közönségének kizárólag a 3 tanszék fenntartásának beszüntetésével 3000 frt bizonyos kiadása megtakarítható. — Ez ugyan csak anyagi haszon lenne; de fel lehetne itt vetni azon kérdést is, vajjon e tantáztét beszüntetése nem lenne-e szellemi károsdással kapcsolatban? És én e tekintetben is megnyugtató vagyok, nevesek, de még az ellenemzében levőket is megnyugtatói óhajtom.

Mert kérdezem, hogy a kezeműti főiskolában fömálló jogi tantáztét, felmúlása óta hány országos hírló jogászt nevelt akár a város, akár a haza díszelőre? Igazán megvallva nevelt ügyvédek, kik legelőbbre itthon végezve a jogi tanulmányokat, lettek egyszerűen helyi ügyvédek. — másrészt azonban anélkül, hogy az ügyvédi vizsgáknak neki mert volna menni, lett itthon írka-írka, ugynevezett földtudós. — stb.

Vidéki level.

Kaposvár, 1880. február havában.

Sokféle gondolatom támad, midőn e sorokat írom. Irigylem e szelekte papirt mert oda mehett, hova engem oly sovány volt gyakran leköttem; de még sem irigylem, mert ha szeretnék is Pápára menni, édes örömet átengedem neki ama megtisztelő szerepet, hogy esdjen szerényen behozásért t. Szerkesztő úrnál, annyival inkább, mert jó magam is haragszom már, hogy minő régen nem tettem eleget kötelességem. Hát még Szerkesztő úr! Haragszik ugye? Vagy már nem is szívesen rém és tiszteletelnyait is csupa könyörületességből vagy öntudatlan megszokottságból küldi? — Pedig higgye el t. Szerkesztő úr — az isten is tudja — nem én vagyok oka hanyagságomnak. Azaz, hogy mégis én, mert utóvégre sem kellett volna minden szabad időt farsangolással tölteni. Ezt azonban ismét az illető mentlem, miszerint csak azért mentem el, hogy referálhassak olvasóink, kik bizonyára szívesen meghoásait hanyagságomat, de még sem szabadulnak fel referálám alól.

Kedves olvasóm mind tudják, hogy körül négy hó óta a képzelmű legkeményebb tél igjára alatt nyugtunk; azt is tudják hogy e 4 hónap mindegyikében volt — ha nem több — négy szombat. De a mit ezután mondok, azt nem igen tudják, hogy t. i. mi e 4 hó tizenhat azaz: 16 szombatján kivétel nélkül tánczoltunk, még pedig néha duplán is, azaz, hogy kétféle is volt végem. Már most azt kérnem lehet-e egy gyarló levelezőnek 16 tánczást csak kevés variációval is külön-külön eszteti? Én ezt keptelenség tartom és ez az, a miért ennyi ideig suton ülve halgattam; mert ezunkivül épen semmi újsgát nálunk. Hisz nem is történhetett semmi. Szombattól szerdájáig arról folyt a vita, minő volt a mulatság és — tolelte, szerdától szombattig pedig, hogy minő lesz az. — A legérdekesebb a dologban az, hogy mind ezen vialgalmak bizonyos jótékony ezállal hozottak kapcsolatba. Ez az ifjuság teleményessége. Tudták ugyanis vitézeink, hogy a mamák nem igen jönek el úgy se teszem se veszem tánczolni — illetve tánczoltatni, hanem igenis, ha valami jótékony ezállalorog kérdésben úgy — „ego non e o n t r a d i c o” — mondták a mamák, mert a k a p o s i a k egyik legnagyobb erénye a jótékony a n k o z á s. — E sokrendbeli vialgalmak közlül különösen említett érdemel a „Nemzeti casino” hájja és az „Ipartársulat”. Amarról nagyon keserűt írhatók, hogy ne vádolhatnám ollózással, mert a „Somogy”, „Cassius”-a annyira eldieszte — és méltán — hogy az egész Magyar Lexikonban nem találók egy jelzőt, melylyel mint önálló eredeti jellemző léphetnek fel; azért annak szavaít idézem:

- „Mind szépökök
- Mind honleány
- Mind hű és táncrakész
- S a szép ruhák hullámain
- Az ifju örvénybe vész”.

Az ipartársulat tánczviadalm is igen szép és nagyüzemi társasággal díszkedett. Az első franciánegyest 80-81 pá tánczolta, még pedig nem mind iparosok. — De elhallgatók, mert még utóbb valamely „antisemita” sajtóperbe idéztet, hogy böjt idején ennyit beszéltek vígságokról.

Még csak azt akarom elmondani, hogy e hó

9-én este 11³⁰ órakor nálunk földrengés volt, mit egy — peregek által földalatti dörgés követett, mely vidékünkben évtizedek óta nem tapasztalt tűnényű nagyon köllemetlenül lepett meg számos farsangoló társaságot, ugy, hogy a kik már egy kevéssé elkapták magukat, a híres kaposi szálló-levétől, azok is kijózanodtak. No de hiszem, hogy újból hozzá fogtak. Adja isten egészségükre. — Isten ve-lünk!

„Az igazság nevében!”

Ki személyemet közlekből ösmeri, gyvasággal nem vádolhat. Igaz ugyan, hogy mint főszerkesztés magyar ember, szépsőzra, barátságos felszólításra, mindig engedni kész vagyok. sőt az is igaz, hogy néha engedékenységem saját kárommal jár, mindamelllett azt, hogy bárki előtt is meghunyászkodtam avagy valaki megfélemlített volna, még ez ideig nem történt meg s lelkem meggyőződéséből állítom, nem is fog megtörténni soha. Nem! mert életemben mindig az igazság ösönyvén haladtam és ezért minden cselekedetemért a felelősséget Isten és ember előtt elvállalhattam. Azonban a sárral dobálók közé nem tartozom s elvem: mások ügyeivel nem foglalkozom; ha azonban valaki nézetem nyilvánítását óhajtja, azt mindig, minden leplezettség nélkül, meg fogja tölem hallani s azt hiszem, mondanom sem kell, miszerint lát évi ittlétem alatt egészen tanúbizonyoságot szolgáltatam véleményem szabad nyilvánítására felől. Mindazonban ezen vélemény nyilvánításból nem engedem következtetni azt, hogy sajátomná teyegen olvassam, ami nem tölem eredt, s ennek folytán az igazság érdekében könytelen vagyok kijelenteni, hogy a „Magyar V i d é k”, hirovatában, szerkesztői füzetében, avagy az ugynevezett „Ostor” című rovatban közlöttem nem tölem eredett, sőt azokat eskák megjelensék után olvastam. Ezt ismételve kijelentem; nem azért mondom itten, mintha egy bizonyos ur-ember feyengedetől legkisebb tartanék, hanem egyszerűen azért, mert más emberek ügyöt-hajait nem tartozom hátamra venni s nem vagyok köteles ilyesnikről ellenségeskedése olyan egyénekkal jönni, kikkel nem nekem, hanem más valakinek van dolga.

Jelen nyilatkozatomra a „Pápai Lapok” ntolsó számában megjelent „Válasz a „Magyar Vidék”-nek” című közlemény adott okot, amennyiben tudomásomra lett hozva, hogy a nögyélet theatestélyi használatú gráciái sntéményekre vonatkozó hírel ismét engemet hoznak kapcsolatba, holott ezen hírel csak a „M. V.”-ből, annak megjelensése után olvastam ép-ny, mint azon rosszkaró egyén, ki rém fogta a közlemény szerzőségét.

Felkérem t. szerkesztő urat nyilatkozni afelől, vajjon lapjának „inermínált” czikkéi tölem származtak-e vagy nem, valamint mondja ki azt is, hogy a „Népkönyha” ügyében tett-e tollamból eredt közleményt avagy csak megjegyzést közzé, vagy sem, és mondja ki azt is, vajjon az ide vonatkozó eszmék tudtom és beleegyezésemmel láttak-e napvilágot vagy anélkül?

Végül ismételve kijelentem, hogy minden be-térért, mit én írtaim, minden cselekvényért, mit életemben végrehajtottam, a felelősséget mindenkor bátran elvállaltam, elvállalom; de viszont tiltakozom, nevémmel visszaadni és légyen az bárki is, általán jövöben kérdőre vonatni s elégtételt adásra kényszerítettni fog. Isten engem úgy seg-gőjen!

Váscsey István.

(T. munkatársának kérelmét amúli is szívesebben teljesítjük, mivel ez íggyben ugys átani mondulva-talok van. — Mindenekelőtt kijelentjük, hogy Váscsey urnak sem az általa felvalított czikkéi és egyéb közle-mények, sem pedig a szövegei farsangos hírel szerkesztésében a legkisebb része sincsen. — Amit a kijelentésben kírül még mondott akvarunk, az csak abban áll, hogy igen farsangos híreltársnak tartjuk a nögyélet és annak hívatatos lapja részéről, hogy az íket érdeklöt czikkéi megírásával mindig bizonyos személyeket vádolják, kik az íggyfél rendszeren a lepledeleltában áll-tak. Így pl. egy másik munkatársunknak olyan ezikk szerzősége is tulajdonítottak, amelyet az már azon egy-szerű oknál fogva sem írhatott, mivel a helybeli vi-szonyokat nem ismeri, illetleg nem ismeri. Emlé-keztetjük nagyon is kicsinyes felfogásnak tartjuk, ha minden czikkben személyeskedést keresnek.

Amit a nögyélet a „Pápai Lapok”-ban megjelent válasszát illeti, az egy csoport sem íggyfél meg bennünket a rendező bizottság helyes eljárásáról,

sőt inkább sajnáljuk, hogy a dolog valóban megfört-lett, mert most már csak eszélyesen könytelenek vagyunk nem „enyhén” ádólet mondani. — Ugy hisszük, hogy azok a „szükséges sajtóságtételek” közlül, melyekre a bíró „szükség” volt, a thea mánt „szükséglet” sntémények is helyben kaphatók lettek volna, mert meg-vagyunk íggyözölve, hogy Pápa városát és mások is isznak thea, mint a nögyélet theatestélyein, — és más-son mégsem mentek Grévezla városából. Az is meg-íggyözölésünk, hogy ama 2 ügy íggyzöt daczára hátra-mennének Grévezla tagokat íggyfőt. — Amit még a válassz ezokkírl tartalmaz, az — becsatlak meg — megpertertetett bennünket; mert hogy mivel ríffis-keres-kezősünk, sívesenokunk külföldi íggyfötököket árulnak, hogy külföldi botorkálók telek botorkál-tárainak, s hogy saját lapunkat is bécsi sajtón-matjuk; azért theatestéményektel a talán a vágas kijít-és, külföldiél vándorlók; szeriatának olyan lévetekez-tetés, mint az a „barabás in anglo, ergo pluit.” Mi azt hisszük, hogy amit Pápa kaphatnak, azért ne-menyünk Grévezla; — ha mi sajtónkat helyben kaphat-tak volna, nem meggyünk éte Bácsba. Akárhogyan dolhát a másoktól, mindig csak talpra esk, a nö-gyélet theatestélyi vándorló bizottság által „megpedlöl” ezifolát íggyöt tudjuk, nem az bírtja, hogy honát köztöltöt sajtónk, hanem az, hogy általában hozatott és másokból, avagy azért bírtja a „nyug hazafit”; a mi sajtónk, mert a szomszéd az íket Vasváron vagy Tó-készen vette? A külföldiél tóttóssalra néves sajtósá-gunk, hisz mi nem szomszédunk „kivételöltségt” után, megelünk mi a magunk becsületéből. (Szerk.)

Vidéki és helyi hírek.

Az izr. betegsegélyző nögyélet „koszorucs-kaja” mint értesülünk minden tekintetben nagyon fényes lesz. A bizottsági tagoké, kiválón a néké az érdem, hogy már eddig is az egylet pénztára számára tetemes pénzösszeg biztosítva van. Mindamelllett, hogy a mulatság felekezeti jellegű egylet pénztára javára rendelkeztek írómmel constanjuk, hogy városuk lakossága az íggyet felekezeti kílönb-ség nélkül támogatja. Hogy a koszorucska siker-rihni fog most már kétséget sem szenved.

A ma, f. é. febr. 18-án esti 7 órakor a Gríff-szálloda termében adánk hangverseny nézve értesítve lettünk, hogy Nedelko György ur helyett Carlotti Róza kisaszony fog énekelni. A műsoro zartha ezen változás miatt fel lett vé: 4-ik jele-nel gróf Luna és Leonora kál. „Trombadour” ope-rából, Verdítól, és két dal. — Továbbá azon hírel is lepheljük meg tisztelt olvasóinkat, hogy a pápai „fiatalság” egy része a hangverseny után egy kis „sarkonfordulást” is ren-dez. Rövid volt e farsang, meg kell toldani. — Egészben véve tehát a mai est elég élvezetesnek íggyezek. — az „intendatura” legalább mindent elkövet, hogy azza tegye. Veledelem!

Veszprém-vármegyének 1880 évi 1-ös ényvezés megve-bizottságí flése f. évi március 10-én reggeli 9 órakor lévön megtartandó, ezen gyöl-les alkalmaival első rendben a megyei írvászközle-hes felhelyen engedélyezett írvászkí pénztárunk és könyvvívő fognak megválasztatni. — továbbá az 1879. évi uteltartási alapról készített számadás megválasztása, ugy az 1880. évi közmunkafelol-tás megválasztása, az é gy folytán építendő mitárgyak s egyéb folyó kiadások érdemében költségetvés, végre egyéb a megyei bizottság elé tartozó és ideig beérke-zendő íggyet tárgyalatni. — A gyöltes megölözöl az állandó választásnyú fléseit febr. 20 és 26 és 27-ik napjain mindenkor reggeli 9 órakor tartandja. — a számonkérő szék pedig febr. 18-án reggeli 9 órakor, — végre a március hav közég, bi-zottsági flés, a megve-bizottságí gyöltes tekiütetéből március hó 8-án fog megtartatni.

Csöd. Györi tudósítók írja: A napokban eső-dít mondott Strók István físzkereskedő; a passiva eddig 42.000 frtöt tesz. Az ötlelvilágzat ez eszt nem lepte meg, mert S. már két év óta gyengén áll. A károsítottak közt leginkább györiek vannak, kik györi írtetekben szíveségből kezessétek. — Mint tudósítók értesül, kiegyezés van kílátásban, mely ha nem létesülne, S. íggye a fenytöt törvénszék elé kerülne.

Nekivadult lovak vágtattak végig hétfön délt-után a hosszu utczán, a járókelőket elgázolással feygetve. Kakas János ur, ki épen ara ment, a lovak elé ugrott, de a szilaj gébek által csaknem elgázoltatott. Midőn a lovak végre megálltak, a kos-esi, mely elé fogva voltak, izze-porrá volt zuva.

Megunta az adóaszt kétesvön feygyverővel K. J. helybeli polgár azt tartván, hogy ő amit egy-szer vesz, — azt csak egyszer akarja megfizetni és inkább a rendőrségnek ajánlkozta feygyverőt, mintsem adozzon róla.

„A német cultura befolyása Magyarországra. Társadalmi tanulmány, írta Bárczi Iván; más-odik hávítet és átdolgozot kiadás. Budapest, Gírimm Gusztáv. Ara 1 frt” című műnka jelent

meg Budapesten. Nehéz ezen kitűnő művet ily szűk keretben eléggé méltatni. Hosszu cikksorozatokat kellene írniuk, ha úgy akarnák ismertetni, mint azt megérdemli. De kell érnük avval, hogy kijelentsük, miszerint kevés munka nyújtott oly élvezetet, mint ezen mű átválása. Mely beható tanulmány; érdekes, szellemes írály nem hagyja e könyvet félrefetni, míg azt át nem olvastuk. Ohajtandó volna, hogy ezen nagy becsesből könyv egy magyar család asztaláról se hiányozzon.

A magyar hitelbank megnyerte a közlekedési miniszterium engedélyét egy Pestről O-Buda, Vörösvár, Esztergom, Tata, Győrig terjedő vasutvonat építésére. E vasut, mely Pestet körölvézné, O-Budánál vezetnék át a Dunán s a dorogi, tokodi és annavölgyi községekkel egyes összeköttetésbe hozznák. A magyar hitelbank e vonal forgalmi felügyelőségét a magyar nyugati vasutnak adná át.

A monori választókörületben már előlegesen a legkiterjedtebb vesztegetési tervet állapították meg. Amint Schvarcz Gyula fellépése elhatározott, a főorteket rögtön azzal rohanták meg, hogy 3000, majd később hogy 10,000 frtot becsászon rendelkezésükre, ha meg akar választatni. S midőn Schvarcz kijelentette, hogy ő ki akarja érdemelni, s nem megvenni választói bizalmát, s így nem is becsászikozik zírán utleti alkudozásokba, — főortekesi nem késtek kézzelfoghatólag példálókodni, hogy akkor nem is lesz soha Monor képviselője. Schvarcz erre visszalépett a jelöltsegtől. Ez az egész történet. Valóban megdöbbentő jele a korruptciónak. Hova jutunk még, ha már a képviselői mandátumok is adás-vevés tárgyává lesznek!

A népkönyvtár. Alkalmaunk volt egyik másik gyermeknél megnezni ama könyvet, melyet az ismeretterjesztő egyesít. t. könyvtárnak a gyermekeknek ad és azon saját tapasztalatot kellett szerzünk, hogy könyvtárunk ur bizony nem ad a gyermekeknek oly könyveket, melyek természetnek megfelelnek, a melyekben rejli alapeszmét felfogja. A népkönyvtárban a gyermekek gyakran oly könyveket kapnak, melyek tartalma vagy nem érték vagy ha érték is épen ellenkezőjét érjük el annak mint tulajdonképp gyermekeknek olvasás által elérni akarunk. Általában rosszak az, hogy a népkönyvtárban nyilvános iskolába járó gyermekeknek tanítóik és tanáraik tudta nélkül olvasmányokat nyújtanak. Mindenesetre jó lesz szeneelőtt tartani azt, hogy a népkönyvtár nem ifjusági könyvtár és hogy Pápan majdnem mindegyik iskolánál van könyvtár, melyből megfelelő könyveket csak oly gyermekek kapnak, kiket az illető tanító olvasásra képesek találni.

A hatóság részéről megtörtént a helyes intézkedés, mely szerint mult szombaton a város lakossága különösen a házi urak dobszó utján figyelmzettettek és erélyesen felhívtattak, hogy lakásuk illetőleg házuk elől a havat és jeget eltakarítsassák. Csodálkozunk, hogy városunkban meg mindig igen sokan vannak kik a hatóság intézkedéseit semmibe sem veszik és a házuk előtt elmenő közönséget még mindig elesésknek, kéz-láb stb. törésnek kiteszik. Fájdalom az idén a sikos járdákon már több szerencsétlenség történt, egy szegény

asszony pl. ki a családnak kenyérkeresése a multkor elesett és kezét törte, míg most is szenved. A járásbírósg előtt, s a főtörén is több helyen szomorú kimeneteln esések történtek, elvájrik tehát a hurotságól, hogy hasonló szerencsétlenségek elkerülése végett a rendőrközegek által megvizsgáltassza vajjon intézkedéseink eleget tettek-e és azokat kik e tekintetben mulasztást követtek el szigoruan büntessék.

Poste-restante. Figyelmebe ajánljuk azoknak, kik poste-restante leveleket, csomagokat, pénzes levelet, utalványt küldenek vagy várnak, hogy azok megérzési ideje jún hó 1-től fogva, az összes bel- és külföldi forgalom három hónapról két hónapra szállítottat le úgy, hogy a mondott naptól fogva rendeltesésk helyén megérkezett poste-restante küldemények a megérzés napjától számítva csak két hónapig fognak a czímzett rendelkezésére tartatni. A megérzési időt az nem szakítja félbe, hogy valamely küldemény azért, mert a czímzett fél más helységbe költözöködött át, oda utána küldetik, hanem akkor is a két hónap azon naptól számítatik, melyben a küldemény az első rendeltesési helyen megérkezett. Az utányétellel terhelt poste-restante küldemények azonban tovább is, a belöldi forgalomban, csak 14 napi, a Németország, Hollandiával, Luxemburggal és Svájjal való forgalomban pedig csak 7 napig tartatnak rendeltesésk helyén.

Hírlapirodalmunkról 1879. és 1880. é. elején következő érdekes statisztikai összehasonlítást állított össze idosh Szimyei József, a „Vasárnapi Újság” legközelebb megjelenő számában: 1879 elején volt politikai napilap 23, politikai hetilap 28, vegyes tartalmu képes lap 23, szépirodalmi és vegyes tartalmu lap 15, humorisztikus lap 7, szaklap 72, vidéki lap (nem politikai tartalommal) 68, hirdetési lap 4, folyóirat 67, vegyes melléklap 14. Összesen 368. 1880. elején megjelent: politikai napilap 22, politikai hetilap 26, vegyes tartalmu képes lap 7, egyházi és iskolai lap 23, szépirodalmi és vegyes tartalmu lap 12, humorisztikus lap 6, szaklap 75, vidéki lap (nem politikai tartalommal) 79, hirdetési lap 4, folyóirat 87, vegyes melléklap 27. Összesen 368. Az 1880. elején megjelent hírlapok száma tehát 44 szaporulatot mutat az 1879. elején megjelentekkel szemben. Ugyane közlemény kapcsán Szimyei József felemlíti, hogy sikerült neki föltalálni az első Budapesten megjelenő magyar hírlapot. E szerint Budapesten 1788. okt. 8-án indult meg az első magyar rendes hírlap Magyar Merkurius czímmel. Hetenként kétszer járt és Peczóki hetivel nyomtatott Pesten. Ezen lapról eddig irodalmunkban nem történt említés. Összesen 1880. elején a fővárosban 188, a vidéken 77 helyen 179, a külföldön 1. jelent meg. Míg a mult 1879. év elején Budapesten 160 és 78 vidéki városban 163, külföldön 1 hírlap és folyóirat adatott ki magyar nyelven. Ezenkívül megjelent hazánkban idegen nyelvű lap és folyóirat: német nyelven 114, (1879. év elején 103) szláv nyelven 61, román nyelven 16, (1879. elején 16); olasz nyelven 4, (1879. elején 4); heber nyelven 2, összesen 197, (1879. évben

184, a magyarokkal együtt 508.) Ez időszertint tehát a magyar korona területén megjelen összesen 565 hírlap és folyóirat.

A „Magyar Vidék” 9. számában közölt talány megfejtése a következő:

Fényes esillag, mondj meg nekem:
Mert nem maradtál odafon?
Mondj meg: arra mi ok szolgá,
Hogy az égről lefutottál?
Csak az az ok szolgá arra.
Mert rámentem galambodra:
Sugarammal szob a szeme,
Boszakodás kergettejt le.*

Helyesen megfejtették: Kransz Irma, Door Ferenczine, Weisz Lipót (Budapest), Löwy Ernő, Hoffner Elek, Nemeth Julia (Szarbárd), Szerényi Paulina (Gyánk). A jutalmat sorolás után Löwy Ernő nyerte el, ki azt kiadóhivatalkunban át is veheti.

Felelős szerkesztő: **CSOBÁNCZY T.**
Laptulajdonos: **NOBEL ARMIN.**

Nyilt-tér.*)

!Értesítés!

A n. é. közönséggel tisztelettel tudatom, hogy vasárnap, azaz f. hó 22-én a Kelez-féle házban **új tánczkurzust** nyitok. — továbbá tudatom, hogy f. hó 27-én

ÁLARCZOS
purimbált

rendezek.

REINER ILLÉS, tánczművész.

Bérbe-adó lakás.

Szombathelyen a főpiazcon levő 4. számú házban egy bolt, 3 szoba, konyha, dupla magtár, pincze, padlás azonnal jutányos áron bérbe adandó.
Bővebb tudósítást ad **STIEDER VITUS** háztulajdonos Szombathelyen.

*E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Megjelent

s NOBEL ARMIN könyvkereskedésében kapható

az

„Ifjuság és népkönyvtár”

I. kötet:

„A rongyszedő fia”

elbeszélés Bánfi János-tól,

Ára a 200 oldalt számláló szines borítékkal és csinos czimképpel ellátott kötetnek 40 kr.

Ajánljuk a t. közönség figyelmébe.